

2.1. A húsiparban használható adalékanyagokra vonatkozó előírások összefoglalása és magyarázata

Dr. Incze Kálmán

Országos Húsipari Kutató Intézet KHT.

Általános irányelvek a húsipar részére

Alapelvként lerögzíthetjük, hogy az élelmiszerekhez engedélyezett adalékanyagok közül a húskészítményekhez is használhatók köre lényegesen szélesebb, mint amennyit a húsipar – különösen a hazai húsipar – használ, és amennyit használni célszerű.

Kétségtelen tény, hogy a szabályozás megpróbál korlátokat beépíteni, (ilyen pl. az, hogy az alkalmazás szükségessége technológiailag igazolható legyen, és hogy ne vezesse félre a fogyasztót), ugyanakkor kiskapukat is tartalmaz (lásd, a különleges étrendre szoruló fogyasztók részére gyártott élelmiszerekre, hordozóanyagokra és több összetevőből álló élelmiszerekre vonatkozó engedélyeket). Egyértelműbben szigorú korlátozások csak a nyers hústra és a nem emulgeált zsírokra vonatkoznak. Fentiekre tekintettel könnyen rendeletértelmezési különbség keletkezhet a hatóság és a gyártó között, amit a gyártó csak akkor tud kivédeni, ha

- a) nem a „kiskapukra” koncentrálni
- b) a gyártmánylapon alapos szakmai indokokkal magyarázza meg, támasztja alá, illetve igazolja az adalékanyagok adott készítmény gyártásakor történő felhasználásának szükségességét.

Ez utóbbiból egyértelműen következik, hogy aligha határozható meg általánosan: például vörösáruba vagy szárazáruba mely adalékanyagok használhatók és melyek nem.

Ezért az adalékanyagok felhasználása nem is szorítható szigorú korlátok közé, és a felhasznált adalékanyagok körének sokkal inkább a húsipari – nemcsak vállalati – szakemberek megfelelő szaktudásán, valamint a vállalat hosszabb távú értékesítési célkitűzésein kell alapulnia, mint az egyértelmű engedélyezésen vagy tiltáson.

Ezt diktálja a hazai húsipar érdeke is, hiszen Magyarországon is egyre gyarapodik azoknak a fogyasztóknak a száma, akik a minél kevesebb „E-számot tartalmazó”

készítményeket keresik, függetlenül attól, hogy a bulvárlapok több-kevesebb rendszerességgel megjelentetett, „mérgek az élelmiszerekben” tárgyú cikkeinek az adalékanyagokkal kapcsolatban nincs valós alapjuk. A kiváló minőségű, és nem a különböző húspótló összetevőkkel és adalékanyagokkal telerakott húskészítmények gyártásának fontosságát felismerő vállalatok számíthatnak piacmegőrzésre, esetenként piacbővülésre az egyre nagyobb külföldi konkurenciával szemben.

A húsipari termékgyártás legjellemzőbb adalékanyagai

Az adalékanyagokat az előkészítés, a feldolgozás, a csomagolás, a szállítás, vagy a tárolás folyamán adják hozzá a húskészítményekhez a termék érzékszervi, kémiai, fizikai és mikrobiológiai tulajdonságainak javítása céljából

A felhasználást a termékeken az adalékanyag mennyiségétől függetlenül minden esetben fel kell tüntetni. Ez sokszor hátrányt jelent, mivel a fogyasztók többsége nincs tisztában az adalékanyagok hatásával, ezért ők könnyen megtéveszthetők, egyértelműen adalékanyag ellenesek.

Ismertek a fogyasztók körében keringő "listák" a káros vagy kerülendő adalékanyagokról. Ezek mindig névtelenek, és tele vannak ellentmondásokkal. Példa erre, hogy a citromsav egyszer az ártalmatlan, máskor a veszélyes anyagok közé van sorolva. Az ilyen pánikkeltő tévlisták következményeként már a kereskedők is "E-szám mentes" termékeket követelnek a gyártóktól, pedig nagyüzemi gyártásban a jó minőségű termék előállítása bizonyos adalékanyagok felhasználása nélkül nem lehetséges.

Állományjavító élelmiszer adalékanyagok

Foszfátok

Az összes foszfát megengedett mértéke a késztermékben 5 g/kg foszfor-pentoxidban (P₂O₅) kifejezve. Húsipari szempontból csak a **di-** és a **polifoszfátok**nak van technológiai funkciója. Hőkezelt termékekben csökkentik a hőkezelési veszteséget és javítják a termékek állományát. A **monofoszfátok**at csak a pácolt termékekhez használják foszfátkeverékekben a difoszfátok oldhatóságának növelésére.

Sűrítőanyagok, zselésítő anyagok (hidrokolloidok)

Ezek az anyagok GMP szerint vannak engedélyezve. Funkciójuk a foszfátéhoz hasonló, annak hatását növelik. 0,1% feletti koncentrációban alkalmazva csökkentett

zsírtartalmú termékek előállítását teszik lehetővé. Legfontosabb hidrokolloidok a karragenát, xantán, szentjánoskenyérmag-liszt, guarmag-liszt, kémiailag módosított keményítők. Ezen anyagok többsége a szervezet számára emészthetetlen poliszacharid, ezért diétás rostanyagok is.

Két vagy három hidrokolloid keverékének – jól megválasztott kombinációban (szinergista hatás)- 0,05% összes koncentráció alatt is lehet már funkcionális hatása.

A hidrokolloidokat hőkezelt töltelékes árukban és sonkafélékben használják.

Kémiailag módosított keményítők (E 1404, 1410, 1412, 1413, 1414, 1420, 1422, 1451): Hidrokolloid tulajdonságú stabilizáló anyagok, technológiai funkciójuk 1% alatti koncentrációban nincs, de mint hordozó anyagok carry overként bekerülhetnek. Hőkezelt termékekben használatosak.

Zsírsavészterek (E 471 - E 472a-f): Nagy zsírtartalmú, kenhető húskészítmények zsíremulgeátorai; hordozóanyagok is lehetnek. Technológiai funkció biztosításához 0,3% minimális koncentráció szükséges.

Tartósító hatásúélelmiszer adalékanyagok

Nitritek és nitrátok

A nyers és hőkezelt termékekhez 150mg/kg nátrium-**nitrit** és 600 mg/kg nátrium-**nitrát** adható. A nitrátból keletkező és a közvetlenül hozzáadott nitrit fő szerepe, hogy **gátolja** bizonyos patogén és romlást okozó **mikrobák szaporodását**, biztosítja a hústermékekre jellemző **pácszint**, antioxidáns hatású, és **ízharmonizáló** szerepe is van. A nitrátokat csak a hosszú ideig érlelt nyers termékekhez használják, ahol a nitrit pótlására szükség van. Egyéb tartósítószer a nitriten kívül a hústermékekhez nincs engedélyezve.

Néhány tartósítószer, pl. szorbinsav vagy kálium-szorbát és a natamicin csak a húskészítmények **felületkezelésére** engedélyezettek.

Savak és sók

Többségükben GMP szerint valamennyi húskészítményhez használhatók.

Az **ecetsav**, **tejsav** és **citromsav** a pH csökkentésére vagy antioxidáns szinergistaként használatos. A **citrátok**at főleg a véralvadás gátlására használják, de antioxidáns szinergisták is lehetnek. A **laktátok** (tejsav sói) antioxidánsok, de bizonyos mikrobák szaporodását is gátolják. Minimális ható koncentrációjuk 1%. Az **aszkorbinsav** és sói színtabilizáló és

antioxidáns szerepet töltenek be. Az **acetátok**nak (nátrium-acetát vagy diacetát) hasonló szerepük van mint a laktátoknak, kombinálva egymás hatását segítik.

Színezékek

A hústermékekhez nagyon kevés színezék van engedélyezve, és az is csak korlátozott mértékben. Néhány termék esetében azonban a színjavítás technológiailag indokolható. A gyakorlatban csak természetes színezéket és főleg a kárminsavat használják 100 mg/kg-ban. Néhány más színezék a hazánkban kevésbé ismert termékekben van engedélyezve (pl. Chorizo).

Adalékanyag-keverékek, fűszerkeverékek

A minőség javítását célzó feladatot általában csak két vagy több adalékanyag látja el, amelyek egymással szinergista hatást is mutathatnak. Ez a tény lehetővé teszi az előírásoknak is megfelelő, többfunkciós húsipari keverékek előállítását.

Felhasználási szabályok

Nem húseredetű anyagok (pl. szójafehérje, szénhidrátok, fűszerkivonatok stb.) felhasználhatóságát az MÉ 2-13, húskészítményekre vonatkozó irányelvgyűjteménye tartalmazza (nem húseredetű fehérjekészítmények: max. 3%, de bőrkepor csak 2%, szénhidrátok összesen (a keményítőt is beleértve 2%, glükózban megadva). Ezek az anyagok azonban nem élelmiszer adalékanyagok, hanem élelmiszer összetevők.

Keverékek típusai

A keverékek 3 fő csoportba sorolhatóak: hőkezelt, hőkezeletlen és speciális termékekhez készítettek (célkeverékek).

Összefoglalva elmondható, hogy a húsipari termékekhez kevés, de a fogyasztó érdekeit szolgáló adalékanyagot használnak. Természetesen olyan adalékanyagok bekerülhetnek a hústermékekbe, amelyek más élelmiszerből származnak (pl. mustáros májas termékben a mustárral nátrium-benzoát tartósítószer juthat a hústermékbe). Ezen anyagokat vagy fűszeraromák hordozóanyagait (nagyon csekély mennyiségben, „carry overként” bekerülő anyagok) az új jelölési rendelet (19/2004. (II. 26.) FVM-ESZCSM-GKM) szerint nem kell a termék címkéjén feltüntetni.

2. 2. A húspari termékekre vonatkozó részletes előírások

A Jó Gyártási Gyakorlat (GMP) azt jelenti, hogy nincs számszerűen rögzített felhasználási szint, az adalékanyagokat azonban csak olyan mennyiségben szabad felhasználni, amely a kívánt cél elérése szempontjából feltétlenül szükséges, és nem vezet félre a fogyasztót.

A MÉ előírásokban szereplő maximális felhasználási szint minden esetben a fogyasztásra kész ételmszerre, illetve a felhasználásra kerülő ételmszer összetevőre (pl. sütőélesztő, aroma) vonatkozik.

MÉ 1-2-94/35 Az ételmszerekben használható édesítőszer

A húspari készítményekhez édesítőszeret nem használnak.

MÉ 1-2-94/36 Az ételmszerekben használható színezékek

A hústermékek egészségügyi vizsgálatának igazolására és másfajta jelölésére csak az E 155 Barna HT, az E 133 Brillantkék FCF vagy az E 129 Alluravörös AC, illetve az E 133 Brillantkék FCF és az E 129 Alluravörös AC megfelelő keveréke használható fel.

2. számú melléklet

Azon ételmszerek listája, amelyek hozzáadott színezékeket nem tartalmazhatnak

(Ezen melléklet szerinti tilalom nem érinti az átvitel (carry-over) elvét, tehát az itt felsorolt ételmszerek tartalmazhatnak olyan színezéket, amelyet az előállításukhoz felhasznált összetevőben engedélyezetten használtak fel.)

Nyers ételmszerek (nyers húsok).

Állati eredetű zsírok.

Húskészítmények, de nem tartoznak ide a húst tartalmazó készételek.

Étkezési só, sóhelyettesítők, fűszerek és fűszerkeverékek.

3. számú melléklet

Azon húspari termékek listája, amelyekhez csak az itt felsorolt színezőanyagok adhatók

Ételmszerek	Engedélyezett színezékek	Maximális szint
Margarin, minarin, más zsíremulziók és vizet eredendően nem tartalmazó zsírok	E 160a Karotinok	GMP
	E 100 Kurkumin	GMP
	E 160b Annatto, bixin, norbixin	10 mg/kg

Élelmiszerek	Engedélyezett színezékek	Maximális szint
Töltelékes húskészítmények Pâtés és terrines	E 100 Kurkumin E 120 Kosnil, kárminsav, kárminok E 150a Karamell E 150b Szulfítos karamell E 150c Ammóniás karamell E 150d Szulfítos-ammóniás karamell E 160a Karotinok E 160c Paprikakivonat, kapszantin, kapszorubin E 162 Cékjavörös, betanin	20 mg/kg 100 mg/kg GMP GMP GMP GMP 20 mg/kg 10 mg/kg GMP
Luncheon meat	E 129 Alluravörös	25 mg/kg
Breakfast sausages legalább 6% cereáliatartalommal Burger meat legalább 4% zöldség-, illetve cereáliatartalommal	E 129 Alluravörös E 120 Kosnil, kárminsav, kárminok E 150a Karamell E 150b Szulfítos karamell E 150c Ammóniás karamell E 150d Szulfítos-ammóniás karamell	25 mg/kg 100 mg/kg GMP GMP GMP GMP
Chorizó-kolbász Salchichon	E 120 Kosnil, kárminsav, kárminok E 124 Neukokcin, Ponceau 4R	200 mg/kg 250 mg/kg
Sobrasada	E 110 Narancssárga S, Sunset Yellow FCF, Gelborange S E 124 Neukokcin, Ponceau 4R	135 mg/kg 200 mg/kg
Pasturmas (ehető külső burkolata)	E 100 Kurkumin E 101 a) Riboflavin b) Riboflavin-5'-foszfát E 120 Kosnil, kárminsav, kárminok	GMP

4. számú melléklet

A kizárólag meghatározott használatra engedélyezett színezékek listája

Színezék	Élelmiszer	Maximális szint
E 128 Vörös 2G	Breakfast sausages legalább 6% cereáliatartalommal <i>Burger meat</i> , legalább 4% zöldség- és/vagy cereáliatartalommal	20 mg/kg
E 161g Kantaxantin	Saucisses de Strasbourg	15 mg/kg
E 160b Annatto, Bixin, Norbixin	Zsíremulziók és vizet eredendően nem tartalmazó zsírok Díszítések és bevonatok Ehető kolbász-burkolóanyag	10 mg/kg 20 mg/kg 20 mg/kg

5. számú melléklet

A 2. és a 3. számú mellékletben fel nem sorolt húskészítményekhez engedélyezett színezékek

1. rész

A következő színezékek a 2. részben felsorolt élelmiszerekben és minden olyan élelmiszerben használhatók a Jó Gyártási Gyakorlat szerint, amelyet a **2. és a 3.számú melléklet** nem tartalmaz

- E 101 a) Riboflavin
b) Riboflavin-5'-foszfát
- E 140 Klorofilok és klorofilinek
- E 141 Klorofilok és klorofilinek rézkomplexei
- E 150a Karamell
- E 150b Szulfitos karamell
- E 150c Ammóniás karamell
- E 150d Szulfitos-ammóniás karamell
- E 153 Növényi szén
- E 160a Karotinok
- E 160c Paprikakivonat, kapszantin, kapszorubin
- E 162 Céklaavörös, betanin
- E 163 Antociánok
- E 170 Kalcium-karbonát
- E 171 Titán-dioxid
- E 172 Vas-oxidok és vas-hidroxidok

2. rész

A következő színezékeket egyedileg vagy keverten az e részben megadott termékekhez a táblázatban megállapított maximális szintig szabad felhasználni.

- E 100 Kurkumin
- E 102 Tartrazin
- E 104 Kinolinsárga
- E 110 Narancssárga FCF, Sunset Yellow FCF, Gelborange S, Orange Yellow S
- E 120 Kosnil, kárminsav, kárminok
- E 122 Azorubin, karmazsin
- E 124 Neukokcin, Ponceau 4R, Kosnil vörös A
- E 129 Alluravörös AC
- E 131 Patentkék V
- E 132 Indigókármin, Indigotin
- E 133 Brillantkék FCF
- E 142 Zöld S, Green S
- E 151 Brillantfekete BN, Fekete PN

- E 155 Barna HT, Brown HT
 E 160d Likopin
 E 160e **Beta**Béta-apo-8'-karotinál (C 30)
 E 160f **Beta**Béta-apo-8'-karotinsav etilésztere (C 30)
 E 161b Lutein

Élelmiszerek	Maximális szint
—Szószok, mártások, ízesítőanyagok (például curry-por, tandoora), relisch, ételízesítők, chutney és piccalilli	500 mg/kg
Ehető kolbász-burkolóanyag	GMP
Növényifehérje-alapú hús- és halanalógok	100 mg/kg

ME 1-2-95/2 számú előírás Az élelmiszerekben használható adalékanyagok, az édesítőszeres és a színezékek kivételével (4. kiadás)

Egyáltalán nem használható élelmiszer adalékanyag

nyershúsokhoz és

állati eredetű, nem emulgeált zsírokhoz

Valamely élelmiszer-adalékanyag jelenléte megengedhető

- az összetett (többkomponensű) húskészítményekben olyan mértékben, ahogyan az élelmiszer-adalékanyag használata az összetett élelmiszer egyik összetevőjében megengedett,
- olyan élelmiszerben, amelyhez aromát adtak, olyan mennyiségben, amennyi ezen előírás szerint az aromában megengedett, és az aroma révén került az élelmiszerbe, feltéve, hogy az adalékanyagnak nincs technológiai funkciója a kész élelmiszerben,
- kizárólag több komponensű élelmiszer összetevőjeként felhasználható élelmiszerben olyan mennyiségben, hogy a több komponensű élelmiszer megfeleljen ezen előírás rendelkezéseinek.

1. számú melléklet

A Jó Gyártási Gyakorlat figyelembe vételével húsipari felhasználásra alkalmazható és technológiailag indokolható anyagok

A nyers húsok és nem emulgeált zsírok kivételével az összes húskészítményhez használható anyagok listája

E-szám	Adalékanyag neve	Húsipari technológiai funkció
E 260	Ecetsav	Étkezési sav, savanyúságot szabályozó
E 261	Kálium-acetát	Antioxidáns szinergista

E-szám	Adalékanyag neve	Húsipari technológiai funkció
E 262	Nátrium-acetátok	Antioxidáns szinergista, kelátképző
E 263	Kalcium-acetát	Antioxidáns szinergista
E 270	Tejsav	Étkezési sav, savanyúságot szabályozó (technológiai segédanyag is lehet)
E 290	Szén-dioxid	Csomagológáz
E 269	Almasav	Savanyúságot szabályozó (diétás húskészítményben használatos)
E 300	aszorbinsav	Antioxidáns és színtabilizáló anyag
E 301	Nátrium-aszkorbát	Antioxidáns szinergista, színtabilizáló anyag
E 302	Kalcium-aszkorbát	Antioxidáns szinergista (nem használatos)
E 304	Aszkorbinsav zsírsav észterei (aszkorbin-palmitát és -sztearát)	Antioxidáns
E 306	Tokoferolban dús extraktum	Antioxidáns
E 307	Alfa-tokoferol	Antioxidáns
E 308	Gamma-tokoferol	Antioxidáns
E 309	Delta-tokoferol	Antioxidáns
E 322	Lecitinek	Emulgeálószer, antioxidáns (min.1%)
E 325	Nátrium-laktát	Antioxidáns (min 1%)
E 326	Kálium-laktát	Antioxidáns (min 1%)
E 327	Kalcium-laktát	Antioxidáns (min 0,6%)
E 330	Citromsav	Étkezési sav, antioxidáns szinergista, kelátképző
E 331	Nátrium-citrátok	Kelátképző, véralvadásgátló
E 334	Borkősav	Étkezési sav, kelátképző
E 401	Nátrium-alginát	Sűrítő anyag, stabilizátor (minimális koncentráció: 0,05%)
E 402	Kálium-alginát	Sűrítő anyag, stabilizátor (nem használatos)
E 407	Karragén (gyöngyzuzmó)	Sűrítő anyag, zselésítő, stabilizátor (minimális koncentráció: 0,05%)
E 407-a	Feldogozott euchema moszat	Sűrítő anyag, zselésítő stabilizátor
E 410	Szentjánoskenyérleszt	Sűrítő anyag, stabilizátor (minimális koncentráció: 0,05%)
E 412	Guargumi (guargyanta)	Sűrítő anyag, stabilizátor (minimális koncentráció: 0,05%)
E 415	Xantángumi (xantángyanta)	Sűrítő anyag, stabilizátor (minimális koncentráció: 0,05%)
E 461	Metil-cellulóz	Sűrítő anyag, stabilizátor
E 464	(Hidroxi-propil)-metil-cellulóz	Sűrítő anyag, stabilizátor
E 465	Etil-metil-cellulóz	Sűrítő anyag, stabilizátor
E 466	(Karboxi-metil)-cellulóz	Sűrítő anyag, stabilizátor, filmképző
E 471	Zsírsavak mono- és digliceridjei	Emulgeálószer (minimális koncentráció: 0,3%)
E 472 a-f	Zsírsavak mono- és digliceridjeinek észterei	Emulgeálószer (minimális koncentráció: 0,3%)
E 508	Kálium-klorid	Diétás sókeverékben használatos

E-szám	Adalékanyag neve	Húsipari technológiai funkció
E 509	Kalcium-klorid	Diétás sókeverékben használatos
E 511	Magnézium-klorid	Diétás sókeverékben használatos
E 529	Kalcium-oxid	Diétás sókeverékben használatos
E 530	Magnézium-oxid	Diétás sókeverékben használatos
E 574	Glükonsav	Savanyúságot szabályozó, szerves sav
E 575	Glükono-delta-lakton	Savanyúságot szabályozó
E 640	Glicin és nátriumsója	Stabilizátor
E 938	Argon	Csomagológáz (nem használatos)
E 939	Hélium	Csomagológáz (nem használatos)
E 941	Nitrogén	Csomagológáz
E 948	Oxigén	Csomagológáz
E 1404	Oxidált keményítő	Sűrítő anyag (minimális koncentráció:1%)
E 1410	Monokeményítő-foszfát	Stabilizátor, sűrítő anyag (minimális koncentráció:1%)
E 1412	Dikeményítő-foszfát	Stabilizátor, sűrítő anyag (minimális koncentráció:1%)
E 1413	Foszforilezett-dikeményítő-foszfát	Stabilizátor, sűrítő anyag (minimális koncentráció:1%)
E 1414	Acetilezett-dikeményítő-foszfát	Sűrítő anyag (minimális koncentráció:1%)
E 1420	Acetilezett keményítő	Sűrítő anyag (minimális koncentráció:1%)
E 1422	Acetilezett-dikeményítő-adipát	Sűrítő anyag (minimális koncentráció:1%)
E 1451	Acetilezett oxidált keményítő	Stabilizátor, sűrítő anyag (minimális koncentráció:1%)

2. számú melléklet

Azok a húsipari termékek, amelyekben az **1. számú melléklet** szerinti adalékanyagok közül csak az itt felsoroltak használhatók fel

Élelmiszer	Adalékanyag	Maximális szint
Állati nem emulgeált olajok és zsírok	E 304 aszkorbinsav zsírsav-észterei	GMP
	E 306 tokoferolban dús extraktum	
	E 307 alfa-tokoferol	
	E 308 gamma-tokoferol	
	E 309 delta-tokoferol	
	E 322 lecitinek	30 g/l
	E 471 zsírsavak mono- és digliceridjei	10 g/l
	E 330 citromsav	GMP
E 331 nátrium-citrátok		
E 332 kálium-citrátok		
E 333 kalcium-citrátok		

Élelmiszer	Adalékanyag	Maximális szint
Állati nem emulgeált olajok és zsírok, melyek speciális sütési, illetve főzési célra vagy mártásszószt készítésére szolgálnak	E 270 tejsav	GMP
	E 300 aszkorbinsav	
	E 304 aszkorbinsav zsírsav-észterei	
	E 306 tokoferolban dús extraktum	
	E 307 alfa-tokoferol	
	E 308 gamma-tokoferol	
	E 309 delta-tokoferol	
E 322 lecitinek	30 g/l	
E 471 zsírsavak mono- és digliceridjei	10 g/l	
E 472c	zsírsavak mono- és digliceridjeinek citromsav észterei	GMP
	E 330 citromsav	
	E 331 nátrium-citrátok	
	E 332 kálium-citrátok	
	E 333 kalcium-citrátok	
<i>Gehakt</i>	E 300 aszkorbinsav	GMP
	E 301 nátrium-aszkorbát	
	E 302 kalcium-aszkorbát	
	E 330 citromsav	
	E 331 nátrium-citrátok	
	E 332 kálium-citrátok	
Előcsomagolt, friss, darált húsok	E 300 aszkorbinsav	GMP
	E 301 nátrium-aszkorbát	
	E 302 kalcium-aszkorbát	
	E 330 citromsav	
	E 331 nátrium-citrátok	
	E 332 kálium-citrátok	
<i>Foie gras, foie gras entier, blocs de foie gras</i>	E 300 aszkorbinsav	GMP
	E 301 nátrium-aszkorbát	
Libamáj, libamáj egészben, libamáj tömbben	E 300 aszkorbinsav	GMP
	E 301 nátrium-aszkorbát	

3. számú melléklet

A. rész

Feltételekkel használható tartósítószeres és antioxidánsok

Szorbátok, benzoátok és p-hidroxi-benzoátok

E szám	Név	Rövidítés
E 200	szorbinsav	SA
E 202	kálium-szorbát	
E 203	kalcium-szorbát	
E 210	benzoésav	BA ¹
E 211	nátrium-benzoát	
E 212	kálium-benzoát	
E 213	kalcium-benzoát	

¹ Benzoésav bizonyos fermentált termékekben a fermentációs eljárás eredményeként jó gyártási gyakorlat mellett is jelen lehet.

E szám	Név	Rövidítés
E 214	etil-(<i>p</i> -hidroxi-benzoát)	PHB
E 215	nátrium-etil-(<i>p</i> -hidroxi-benzoát)	
E 216	propil-(<i>p</i> -hidroxi-benzoát)	
E 217	nátrium-propil-(<i>p</i> -hidroxi-benzoát)	
E 218	metil-(<i>p</i> -hidroxi-benzoát)	
E 219	nátrium-metil-(<i>p</i> -hidroxi-benzoát)	

Élelmiszer	Maximális szint, mg/kg vagy mg/l					
	SA	BA	PHB	SA+BA	SA+PHB	SA+BA+PHB
Főtt, füstölt vagy szárított húskészítmények zselés bevonata, pástétom					1 000	
Szárított húskészítmények felületkezelésére						GMP
Zsíremulziók 60% vagy ennél nagyobb zsírtartalommal	1 000					
Zsíremulziók 60%-nál kisebb zsírtartalommal	2 000					
Nem emulgeált mártások, szószok (például salátaöntetek, marinádok)				1 000		
Hús-, hal-, rák- és fejlábú analógok, valamint fehérje bázisú sajtok	2 000					
Kollagén alapú burkolóanyagok 0,6 feletti vízakivitással	GMP					

Megjegyzések:

1. Valamennyi fent említett anyag maximális szintje szabad savban van kifejezve.
2. A táblázatban használt rövidítések a következőket jelentik:
  - SA + BA: SA és BA egyedileg vagy keverten használva,
  - SA + PHB: SA és PHB egyedileg vagy keverten használva,
  - SA + BA + PHB: SA, BA és PHB egyedileg vagy keverten használva.

B. rész

Kén-dioxid és szulfitok

E szám	Név
E 220	kén-dioxid
E 221	nátrium-szulfít
E 222	nátrium-hidrogén-szulfít
E 223	dinátrium-diszulfít
E 224	dikálium-diszulfít
E 226	kalcium-szulfít
E 227	kalcium-hidrogén-szulfít (kalcium-dihidrogén-diszulfít)
E 228	kálium-hidrogén-szulfít

Megjegyzések:

1. A megengedett maximális szintek SO₂-ként mg/kg vagy mg/l-ben vannak kifejezve, és az összes forrásból származó teljes mennyiségre vonatkoznak
2. A legfeljebb 10 mg/kg vagy mg/liter SO₂-tartalom SO₂-mentességet jelent.

Élelmiszer	Maximális szint, mg/kg vagy mg/l, SO ₂ -ben kifejezve
Burger meat, legalább 4 % zöldség-, illetve gabonaféle-tartalommal	450
Breakfast sausages	450
Longaniza fresca és Butifarra fresca	450
Zöldség és gabonaféhérje alapú hús, hal- és kagylóanalógok	200

C. rész

Egyéb tartósítószer

E szám	Név	Élelmiszer	Maximális szint
E 235	natamicin	szárított füstölt kolbászok felületkezelésére	1 mg/dm ² felület (5 mm-es mélységben már nem lehet jelen)

E szám	Név	Élelmiszer	Felhasználásra javasolt mennyiség mg/kg	Maradék mennyiség mg/kg
E 249	kálium-nitrit ⁽¹⁾	Nem hőkezelt, pácolt, szárított húskészítmények	150 ⁽²⁾	50 ⁽³⁾
E 250	nátrium-nitrit ⁽¹⁾	Egyéb pácolt húskészítmények (pl. virsli, krinolin stb.) Húskonzervek, Foie gras, foie gras entier, blocs de foie gras Libamáj, egészben, tömbben	150 ⁽²⁾	100 ⁽³⁾
		Pácolt húsos szalonna		175 ⁽³⁾
E 251 E 252	nátrium-nitrát kálium nitrát	Pácolt húskészítmények Húskonzervek* Foie gras, foie gras entier, blocs de foie gras	300	250 ⁽⁴⁾ 50 ⁽⁴⁾

(1) Élelmiszerhez való használatra, csak sóval vagy sóhelyettesítővel keverve árusítható

(2) NaNO₂-ben kifejezve

(3) A maradék mennyiség a végső felhasználóknak való eladáskor, NaNO₂-ben kifejezve.

(4) NaNO₃-ban kifejezve

* **Húskonzervekben nitrátot használni értelmetlen, ezért felesleges is.** A nitrát csak mikrobiológiai úton bomlik le nitritté (a színekialakítás és mikrobagátlás szempontjából csak a nitrit hatásos), a konzervhőkezelés pedig inaktíválja a mikrobákat. Elméletileg előfordulhat konzervekben is a nitrát, ha nitráttal pácolt húst tesznek a dobozba, a nitráttal pácolt húsokat azonban gyakorlatilag nem használják ilyen célra

D. rész

Egyéb antioxidánsok

Megjegyzés:

A táblázatban a * jel az arányossági szabályra utal. Eszerint ha a gallátokat, a BHA-t és a BHT-t kombinációban használják, akkor az egyedi szintek arányosan csökkentendők.

E szám	Név	Élelmiszer	Maximális szint (mg/kg)
E 310	Propil-gallát	Zsírok és olajok hőkezelt élelmiszerek üzemi előállítására	200* (gallátok és BHA, egyedileg vagy keverten)
E 311	oktil-gallát	Sütőolaj és sütőzsír, kivéve az olívapogácsa-olajat	100* BHT zsírra számítva
E 312	dodecil-gallát	Sertészsír, halolaj, baromfiszír és	
E 320	butil-hidroxi-anizol (BHA)	birka- és marhafaggyú	
E 321	butil-hidroxi-toluol (BHT)	Mártások, szószok, marinádok Szárított hús	200* (gallátok és BHA, egyedileg vagy keverten) zsírra számítva
E 315	D-eritroaszorbinsav	Pácolt húskészítmények és tartós	500
E 316	nátrium-D-eritroaszorbát	húskészítmények	eritroaszorbinsavban kifejezve

4. számú melléklet

A húsipari termékekhez, illetve azok előállítása során alkalmazott összetevőkhöz felhasználható egyéb adalékanyagok

E szám	Név	Élelmiszer	Maximális szint
	A következő élelmiszerekben az E 338 foszforsav, az E 339, E 340, E 341, E 343, E 450, E 451, E 452 foszfátok, egyedileg vagy keverten használhatók (P ₂ O ₅ -ben kifejezve).		
E 338	foszforsav		
E 339	nátrium-foszfátok	Húskészítmények	5 g/kg
	(3) nátrium-dihidrogén-foszfát	Só és sóhelyettesítők	10 g/kg
	(4) dinátrium-hidrogén-foszfát	Mártások, szószok, marinádok	5 g/kg
E 340	(5) trinátrium-foszfát	Hús- és zöldségtermékek bevonatai	4 g/kg
		Kenhető zsírok	2 g/kg
E 341	kálium-foszfátok		
	a) kálium-dihidrogén-foszfát		
	b) dikálium-hidrogén-foszfát		
	c) trikálium-foszfát		
E 343	kalcium-foszfátok		
	a) kalcium-hidrogén-foszfát		
	b) dikalcium-foszfát		
E 450	c) trikálium-foszfát		
	magnézium-foszfátok		
	a) mono-magnézium-foszfát		
	b) dimagnézium-foszfát		
	difoszfátok		
	a) dinátrium-difoszfát		
	b) trinátrium-difoszfát		

E szám	Név	Élelmiszer	Maximális szint
E 451	c) tetranátrium-difoszfát d) dikálium-difoszfát e) tetrakálium-difoszfát f) dikalcium-difoszfát g) kalcium-dihidrogén-difoszfát trifoszfátok		
E 452	a) pentanátrium-trifoszfát b) pentakálium-trifoszfát polifoszfátok a) nátrium-polifoszfát b) kálium-polifoszfát c) nátrium-kalcium-polifoszfát d) kalcium-polifoszfát		
E 385	kalcium-dinátrium-(etilendiamin)-tetraacetát (kalcium-dinátrium-EDTA)	<i>Libamáj, egészben és tömbben</i>	250 mg/kg
E 405	(propán-1,2-diol)-alginát	Zsíremulziók Mártások, szószok, marinádok Különleges táplálkozási célokra készített élelmiszerek; testtömeg-szabályozó élelmiszerek, amelyek a teljes napi étrendet vagy egyszeri étkezést helyettesítenek	3 g/kg 8 g/kg 1,2 g/kg
E 420	szorbit	A nyers hús és a nem emulgeált zsír kivételével valamennyi húskészítmény	GMP
E 421	a) szorbit		GMP
E 953	b) szorbítsörp		
E 965	mannit		
E 966	izomalt		
E 967	maltit		
	a) maltit		
	b) maltítsörp		
	laktit		
	xilit		
E 432	polioxietilén-szorbitán-monolaurát (poliszorbát 20)	Zsíremulziók, sütési célra	10 g/kg
E 433	polioxietilén-szorbitán-monooleát (Poliszorbát 80)	Folyékony füstaromákat és fűszer oleorezin alapú aromákat tartalmazó élelmiszerek	1 g/kg
E 434	polioxietilén-szorbitán-monopalmitát (Poliszorbát 40)	Aromák, a folyékony füstaromák és a fűszer oleorezin alapú kivételével	10 g/kg
E 435	polioxietilén-szorbitán-monosztearát (Poliszorbát 60)		
E 436	polioxietilén-szorbitán-trisztearát (Poliszorbát 65)		
E 473	zsírsavak szacharóz észterei	Hőkezelt húskészítmények	5 g/kg
E 474	szacharóz gliceridjei	Zsíremulziók, sütési célra Mártások, szószok, marinádok	10 g/kg 10 g/kg
E 475	zsírsavak poliglicerin-észterei	Zsíremulziók	5 g/kg

E szám	Név	Élelmiszer	Maximális szint
E 477	zsírsavak propán-1,2-diol észterei	Zsíremulziók, sütési célra	10 g/kg
E 491 E 492	szorbitán-monosztearát szorbitán-trisztearát	Zsíremulziók A 27/2004. (IV.24.) ESZCSM rendelet szerinti csökkentett energiatartalmú élelmiszerek	10 g/kg 5 g/kg, egyedileg vagy keverten
E 493 E 494 E 495 E 551 E 552 E 553a E 553b E 554 E 555 E 556 E 559	szorbitán-monolaurát szorbitán-monooleát szorbitán-monopalmitát szilícium-dioxid kalcium-szilikát a) magnézium-szilikát b) magnézium-triszilikát ⁽¹⁾ talkum ⁽¹⁾ alumínium-nátrium-szilikát alumínium-kálium-szilikát alumínium-kalcium-szilikát alumínium-szilikát (kaolin)	Kolbászok (csak felület-kezelésre)	GMP
E 620 E 621 E 622 E 623 E 624 E 625	glutaminsav nátrium-glutamát kálium-glutamát kalcium-diglutamát ammónium-glutamát magnézium-diglutamát	A nyers hús és nem emulgeált zsírok kivételével valamennyi hústermék Ízesítők és fűszerkészítmények	10 g/kg, egyedileg vagy keverten GMP
E 626 E 627 E 628 E 629	guanilsav dinátrium-guanilát dikálium-guanilát kalcium-guanilát	A nyers hús és nem emulgeált zsírok kivételével valamennyi hústermék	500 mg/kg, egyedileg vagy keverten guanilsavban kifejezve
E 630 E 631 E 632 E 633 E 634 E 635	inozinsav dinátrium-inozinát dikálium-inozinát kalcium-inozinát kalcium-5'-ribonukleotidok dinátrium-5'-ribonukleotidok	Ízesítők és fűszerkészítmények	GMP
E 959	neoheszperidin DC	Húskészítmények	5 mg/kg (csak ízfokozóként)
E 425	konjak ⁽²⁾ a)konjak-gumi b)konjak-glükomannan	A nyers hús és nem emulgeált zsírok kivételével valamennyi hústermék	10 g/kg egyedileg vagy keverten

(1) Azbesztmentes

(2) Ezek az anyagok nem használhatók a fogyasztás során rehidratálásra szánt szárított élelmiszerek előállítására